

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

י"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.ג.שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשע"ו

פרשת שמ"ו

א. קדושת לוי.

פרק ט' פסוק ה':

והנה ידוע מה שכתב האלשיך על פסוק
'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'
(שמות כה, ח ד"ה ועוד יתכן דרך שני), שלא יהיו
ישראל סבורים שהשם יתברך ישכון בבית
המקדש לבד, רק שהעיקר שהשכינה
תשרה בישראל, וזה אמר ועשו לי מקדש
ושכנתי 'בתוכם', כלומר 'ושכנתי',
בישראל אשכון ולא בבית המקדש לבד.
והנה אמרו רבותינו ז"ל כל האומר
'ושחט אותו על ירך המזבח' כו'
(ויקרא א, יא) אפילו שהוא עכו"ם כו'.

ונבוא לבאר מאמר חכמינו ז"ל, כי הנה
ידוע כי מהראוי היה שישראל יקרכו
עצמם לה' לכפר עליהם, אך שהשם
יתברך ברוב רחמיו ציוה להקריב בהמה
חלף האדם עצמו, ולכן כשהאדם אומר
'ושחט אותו', יחשוב בדעתו כמו שאמרו
חכמינו ז"ל, ושחט 'אותו', דהיינו אותו
עצמו הוא רוצה לשחוט בשביל אהבת
הבורא, וזהו ושחט 'אותו'. ואזי
כשחושב כך אז אפילו הוא עכו"ם כו',
כי זה הוא דבר גדול לחשוב להקריב
את עצמו.

סוף

1. איך האלשיך מפיין את הפסוק ומה משמעות יש בכך?
2. איזה קושי מוצא פרשנינו בהסבר דברי האמרא על הפסוק מויקרא?
3. מהו הסברו לכאן שבכך הוא צונה על על הקושי הנ"ל?

* * *

ב. רמב"ם.

פרק י' פסוק ט':

"יין ושכר אל תשת" וכו' "בבאכם אל אהל מועד" וכו' "ולוהרת את
בני ישראל"

שהוזהרנו מלהכנס למקדש או להורות בשום דבר מדיני התורה כשאנחנו
במצב של שכרות: שתויי יין אסור להם להכנס מבין האולם ולמזבח
עם קל ההיכל, ואם נכנס חייב מלקות, ואם עבד כשהוא שתוי, חייב
מיתה בידי שמים, ואם שתה דבר מן שאר המשכרים חייב מלקות בלבד
(לא מיתה); וכל מי שמורה כשהוא שתוי, בין שהוא כהן או ישראל,
בין שהוא שתוי יין או שאר המשכרין עובר על לאו.

סה"מ (לא תעשה) ע"ג

סוף

1. מה בדיוק הדין?
2. מה ההפך בין שתוי יין לשיכורים משהו אחר ולא?
3. דין לה הורחב לדינינו בכלל, לא?

* * *

ג. תוספת ברכה.

פרק ט' פסוק ז': וכפר בעדך ובעד העם ועשה את קרבן העם וכפר בעדם (ט' ז')

צריך באור מה שאמר בעשית קרבן חטאתו ועולתו שיכפר גם בעד העם, והלא מיד אחר זה אמר ביחוד ועשה את קרבן העם וכפר בעדם, ולפי זה היה לו לומר מקודם רק וכפר בעדך.

אלו

- 1. מה קושי מוצא פרשניו כאן?
2. היש דף תוספת - לפי הכסף - דף קושי זה?
3. מה מצננה?

* * *

ד. הכתב והקבלה:

פרק י' פסוק ג':

לי ונקדם זכרודי, המטכן יתקדם זבלח טיעטה צו, ולא הזנתי הדצר, עתה נודע לי דעתו, והוא שנקדונו יתקדם המטכן, שהם זניך, טענעה זבס הפלח, ועייכ גקלם הקצ"ס וגם המטכן נקדם ומתיירח, ועל פני כל העם טירחח המטפט נכזד המקום ע"י עלאיו (רל"ט): וידם אהרן. הדמזין אמר מתחלה היה צוכה ואחר כך שחק, ואין זה נראה דלילו כן היה ראוי לומר וישחוק אהרן כי הסודלה הפרטית של לשון שחיקה היא ע"ל הספקה, אם הספק מדבור או טביחה ומנוחה מחנועה הקדומה, כמו וישחמו כי ישחוקו (תהלים ק"ז) דהיינו כטינוחו ומחנעתם שגדס להם סער הים תליו, וכן וישחק הים מעלינו (יונה א'), אמנם לשון דמס הונח צפרעות לרס"פ על השחיקה הלשונית שמוסכס זרלונו לשחוק, והוא לשון השואה (מן שויחי ודננתי נשטי, דמיחי לקחת מדצר) דהיינו שחח מוטה זרלונו ואין צו ערעור פנימי המליק לטידצר, כ"ח הסכמה גמורה והשואה הלטן להיות שוקט ושחוק ואינו מתפעל כלל אל הדבור, מזה אמר דלם להי והתחולל לו, טוז ויחיל ודומס ענינס לשון סלוק המיח הנפט וקצול הדצר צפטיטות נמרץ צלי ערעור ופקפוק, וכן לך דומיה תהלה סי דומיה של אדם צעת שנקבל דיך נחטס לך זלילו הוא מהלל אותך, ומזה אמר כחן וידם אהרן מגיד שחמו של אהרן שהיה שחוק זרלון גמור שום דעתו צלי שום ערעור על המקה שחירע לו:

אלו

- 1. לכאורה מה קשה לו בקטע הראשון?
2. איך מסביר פרשניו את הצנין?
3. מהו הקושי האפשרי בקטע השני צליו מנסה פרשניו להשיב?
4. מהי דעת הרמב"ן ולמה פרשניו אינו מקבלה?
5. איך פרשניו מבין מוסי זה כאן?
6. מה הן הכוחותיו מן הפסוקים המצויים?

* * *

ה. בלי יקר. פרק יא' פסוק מד':

על בן אומר אני, שפל הקרב הקרב ביותר אל הארץ ורחוק הוא מן האויר, יש בו חלק גדול מן העפרותיות מן אותן הגבוהים קצת מן הארץ, כי הוא פונה ומביט אל מקור הצבו. וזה טעם שאין האדם הולך על ארבע, כי תציו גשמי ותציו רוחני, יפנה למעלה. וילשון טמאה ברוע מן לשון שקוץ, המורה על דבר נתעב אל האדם אף על פי שאין טמאה בעצמותו.

וי

לפיכך
 "הרמש על הארץ" ונגדר עליה, שאין הלוכו נבר, יש בו חלק גדול מן העפרוריות, לפיכך הוא מטמא הנפש ביותר. ולפי שהגוף עלול ביותר לקבל טמאה מן הנפש, על פן אמר בשרץ השרץ שהוא רחוק קצת מן הארץ: "אל תשקצו את נפשתיכם", שאינן גורמין לנפש כי אם שקרן ולא טמאה, "ולא תטמאו בהם", הינו הגוף העלול ביותר ומקבל גם השמאה. אבל השרץ הרמש על הארץ שהוא גרוע ממנו, נאמר בו "ולא תטמאו את נפשתיכם", וקל וחומר לגוף, וקל וחומר לשקרן. ונתן טעם לדבר: "כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים", מקום נמוך, אל ארץ ישראל שהוא גבוה מפל הארצות (ובחים נו), כדי להרחיק אתכם מן העפרוריות השולט ביותר במקום נמוך, שאין האויר שולט שם כבמקום גבוה, על פן תהיו זהירים ביותר מן השרץ הרמש על הארץ. וזה טעם נכון וברור.

וְטַעַם השחיטה יוכיח, פי השחיטה באה להסיר טמאת העפרוריות שבבהמה שנוצרה מן הארץ. אבל הדגים שנוצרו מן המים שמקורם טהרה, אינן צריכין שחיטה כלל, אלא באסיפה לבד סגי. והעופות שנוצרו מן הרקק, ערוב עפר ומים, די להם בסימן אחד למעוט העפרוריות שבהם.

אלות

1. פרשנו הצוסק אל' הוא קדניי אכלות אסורות, אחפש סדר קציווי התורה, מה מצא כאן ואיק הוא מסמך זאת?
2. איך דמות האדם מסייעת לו להסביר?
3. מה ולמה "מטמא את הנפש ביותר"?
4. מתי: "אל תשקצו" ומתי: "לא תטמאו" ולמה?
5. איך יציאת מצרים שייכת לכל זה?
6. מה צוה השמיטה ולמה הדבר שונה פדטים ובצופות?
7. מה לדעתו ניתן ללמוד רציונית מכל זה?

* * *

ו. כלי יקר.
 פרק יא' פסוק מדה:

[מה] **כי אני ה' המעלה אתכם וגו'.** על פרוש רש"י קשה, למה פרט זה במצוה זו יותר מבשאר מצוות. ועוד יש כמה שנויים בין "השרץ השרץ" (פסוק מג), ובין "השרץ הרמש על הארץ" (פסוק מד) הדבוק ביותר בקרקע שאין הלוכו נבר, כי בו נאמר "על הארץ" ולא בשורץ, וברומש הזכיר טמאה אצל הנפש, שנאמר: "ולא תטמאו את נפשתיכם", ובשורץ אמר: "ולא תשקצו את נפשתיכם".

אלות

1. קרא את הפסוק יחד עם פירוש רש"י, מה קשה לפרשנו על כן?
2. פרשנו אמחין בשני מיני סרטים, התוכל להסביר?

* * *